

Oglas, pripreman od... običnog članka ili po dogovoru.

Novci za predbroj... na administraciju lista u Puli.

Kod narudbe valja točno... počin predbrojnika.

Uto list na vrijeme... za izvanu napise "Reklamacija".

Cehovnog broja br. 34749. Telefon tiskare broj 30.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

...slogom rječju naše stvarnosti... Narodna poslova.

Iskani svakog četvrtka o... Uredništvo i uprava nalazi se u... (Via Sessano), kamo neka se naslovljuju avia pisma i pred-plate.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahuša... Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Muzka rječ na pravom mjestu.

Hrvatski delegat dr. Zaffron iz Dalmacije izrekao je kod razprave proračuna ministarstva izvanjskih posala u austrijskoj delegaciji dne 28. pr. mj. vrlo značajan govor o izvanjskoj politici naše monarhije u koliko ista stoji u odnošaju sa hrvatskim pitanjem. Stalni, da ćemo ugoditi većini naših čitatelja, podajemo niže veći izvadak tog zanimivog govora. Delegat govori hrvatski, da izkaže čast svomu materinskomu jeziku, kako je to poslije njemački naglasio, i da istakne veliko načelo ravnopravnosti naroda, bez kojega, reče, habsburška monarhija ne može biti nepredobiva i čestita, nit njezina vanjska politika uspješna. Osvrćući se pak na žalostno stanje Hrvata u monarhiji — u njemačkom dijelu svoga govora — pozvao se je na hrvatsko državno pravo i svečano je izjavio, da svojim prisustvom u austrijskoj delegaciji ne misli ni najmanje prejudicirati državopravni položaj svoje uže domovine Dalmacije. U tom pogledu pozvao se je na pravnu ogradu podanu u delegaciji od svoga predstavnika Jurja Biankinia i na ono, što podavaju u zadnje doba zastupnici iz Dalmacije, poslije novih izbora, u carevinskom vijeću. Razlagajući dalje o hrvatskomu državnomu pravu, istakao je važnost hrvatskog naroda i hrvatskih zemalja za vanjsku politiku monarhije prema Balkanu, Italiji i bilo kojoj vanjskoj osvajačkoj struji, ne izključivši ni pangermaniku. Govornik želi slobodu svim balkanskim narodima ali potpunim osvjedočenjem kaže, da monarhija samo kroz hrvatske zemlje može doći u prijateljski odnošaj sa timi narodima i osigurati na Balkanu svoje opravdane političke i ekonomske interese. Zali stoga pogleda, što naši državnici ne posvećuju dužnu pažnju hrvatskomu pitanju. Ne vjeruje, da današnje prekarano stanje na Balkanu može dugo trajati. Prije ili poslije Makedonija i Albanija tražit će svoju slobodu, i državnice balkanske radi svoje obrane doći će do federalne sveze. Sa tom federacijom i monarhija morat će

računati, a u nju će moći stupiti... vati broj vladavine... u hrvatskih zemalja, potpuno zadovoljnih i dobro učvršćenih nerazrješivim vezom državnoga i narodnoga prava. Inače nas nove kušnje čekaju, a prve na udarcu pri tih kušnjah biti će Bosna-Hercegovina i Dalmacija. U tom nizu misli, govornik upozoruje na neprijatne težnje Italije i dokazuje, kako dosadašnja unufarjna politika na jugu monarhije, volens nolens, idje u priloge tim težnjama. S toga veli, da je zdrava i pametna politika u hrvatskih zemljah neobhodni uvjet uspješne politike na Balkanu i na Jadranskom moru. Glede ružnih pogriješaka učinjenih do sada od upravitelja unutarnje politike u hrvatskih zemljah, govornik se pozivlje na ono, što je potanko u zadnjem zasjedanju delegacije kazao častni Biankini, i ograđjuje se protiv bilo kojim daljim experimentim na škodu hrvatskoga naroda, jezika i prava. Za tim govori oštrnije i o ekonomskih pitanjih, koja upropašćuju hrvatski narod, razvija pitanje vinske klauzule, uljarstva, ribarstva, obalnog brodovlja itd. Zagovara trgovački ugovor sa Crnom-gorom i u samu korist južne Dalmacije, osobito Boke Kotorske. Prelazi na važno pitanje izseljivanja, dotiče se pitanja hrvatskih željeznica i sustava osiromašivanja naroda, preporučuje olakšavanje vojničkog zakona, namještenje hrvatskih činovnika po konsulatih u inozemstvu, uredjenje izseljeničkih ureda, podizanje školah u jačih kolonijah itd. Opominje ministara vanjskih posala, da pri ponovljenju trgovačkih ugovora ne zaboravi, da ima već predjela u Dalmaciji, gdje se zemlja ne obrađuje, ili sasvim malo, radi nestašice radnih sila: da ima i predjela, gdje ju nestaje zdravih vojnika za novačenje, itd. — Govornik kaže, da neće spominjati pitanje još drugdje nevolje, koje hrvatski narod trpi pod današnjim dualističkim sustavom, pošto su te bile nabrojene u nedavnom zasjedanju. Pri koncu uvjerava delegate, da hrvatsko pitanje neće biti nikad skinuto sa dnevnoga reda, dokle ne bude pravedno i pošteno riješeno. „Mi Hrvati — nastavi

dalje govornik — mi kojoj političkoj stranci pripadati u tomu smislu potpuno složni. Mi tuđnjega nećemo, u tuđe ne diramo, mi svakomu narodu, pa našim najkivnijim dušmanim želimo svaku sreću i napredak ali zahtjevamo i ono, što nas idje u ovoj monarhiji: zahtjevamo naša državna i narodna prava, za koja su naši predji na potoke krvi prolili, da ih sačuavaju i obrane. Mi nećemo da budemo žrtvovani ničijoj politici, ni magiarskoj, ni njemačkoj, ni talijanskoj. Govornik zaključuje, izjavljujući duboko svoje uvjerenje, da bez riješenja hrvatskoga pitanja monarhija nema sretnu budućnost i da njezini državnici grade samo na pjesku i na pržini.

Interpelacija

zastupnika Spincića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine — za razne lučke radnje u obće, i posebice za povećanje luke u Opatiji. Obzirom na to, da se je u visokoj kući u posljednjih deset i dvadeset godina razpravljalo o preraznih lučkih radnjah: u Mošeničkoj Dragi (izgradnja rive i muala); u Puntu (produbljenje morskog dna za ulazu u Puntarsku ili Kosljunsku dragu); u Staroj Baški (gradnja muala); u Risiki (gradnja dige); u Klimnu (popravak i produljenje obstojećega muala); u Valunu (napravljenje luke); u Merašici odnosno Sv. Ivanu (gradnja muala); u Nezerinah (gradnja muala); u Sv. Petru Iloviku (popravak obstojeće rive odnosno i produljenje iste); u Susku (napravljenje luke); u Unijah (napravljenje luke); kao i o napravljenu svetionika na Glavati, te da je potreba njihova bila priznata takodjer prihvatom dotičnih resolucija, da se je potreba tih radnja dokazala molbami interesenta i inače privatnim putem, da se kod svih tih radnja radi o siromašnom pučanstvu za koje je država malo ili ništa dobra učinila i za koje su dotične radnje upravo životna potreba, i da bi se provedenjem tih radnja, koje nebi razmjerno mnogo stajale, omedjasilo sve više rastuće izseljivanje pučanstva;

pozivom na interpelaciju zastupnika Spincića i drugova od 1. decembra 1903. u kojoj bijaše dokazana potreba povećanja luke u Opatiji, mjestu svjetskoga glasa, mjestu koje posjeduje godimice već oko 20.000 gostova svakoga staleža iz svih država Europe, mjestu u kojega luci ima svoje mjesto množina jako živo saobraćajućih ladjica, mjestu iz koje luke izlazi dnevica poprično 15 parobroda i toliko njih u nju ulazi tako, da je po broju izlazećih i ulazećih parobroda na obalah „Primorja“ i Dalmacije peto najveće lučko mjesto, u kojega luci se poprično najmanje 300 osoba danomice ukreuje i toliko izkreuje, u kojega luci se poprično najmanje 50 tereta dnevica ukreava, mjestu koje zajedno sa Voloskom plaću državi već sad godimice na izravnih porezih, na petrosarini i na pristojbah 200.000 (dvie sto tisuća) kruna, i kojega poštanski-telegrafski i telefonski uredi sam nosi državi godimice 100.000 (sto tisuća) kruna čisto goditka, mjestu, koje je tako naglo procvatilo i za kojega procvat nije nikakavina nit država štogod doprinesla, mjestu u kojem mnogi siromašni ljudi zaslužbe nalaze, i konačno uvatij, da se od godine uzalud čeka, da se postavi u proračun iznose potrebite za provedenje spomenutih radnja, predstavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine sljedeća pitanja: 1. Je li Vaša preuzvišenost voljna postaviti već jednom u proračun iznose potrebite za provedbu prije spomenutih radnja u Mošeničkoj Dragi i u mjestih kvamerskih otoka, odnosno zahtjevati sa svom energijom, da se ti iznosi u proračun postave? 2. Je li Vaša preuzvišenost sklona dati provesti bez oklijevanja povećanje Opatijske luke, i to pogledom na veliki saobraćaj u njoj, na visoke svote, koje država godimice od Opatije vuče, na opravdane zahtjeve mjestnih oblasti i občinstva, kao i obzirom na ugled države, i odnosne iznose najenergijejnije zahtjevati? Beč, 3. maja 1904. (Sliedi podpis Spincića i 20 drugih zastupnika Hrvata, Slovenaca i Čeha).

PODLISTAK.

Pedesetgodisnjica.

Različiti veliki događaji u svjetskoj povijesti podaječaju nas obično na pietet ili mržnju prema osobama, koje su u tim događajima sudjelovale. Tih događaja sjećamo se obično prigodom njihove stogodisnjice ili pedesetgodisnjice te ih i na dostojan način proslavimo. Malo ne svaki narod, pače svaka pokrajina pa bila ona još manja, zabilježila je u svoju povijest mnogo osoba, koje će potomcima ostati u uspomeni, dok bude svijeta. Dok pako svaki narod i svaka zemlja prigodice proslavi taj spomenad ili godinu, to ne smije zaostati za njima i jedna zabitna, siromašna zemlja, koja se već broji u kolo ostalih hrvatskih sestara, a to je Istra. Imade Istra svoju povijest, no upuštimo li se sa povješću u ruci u starija vremena, to ćemo naći samo tminu, u kojoj moramo svije-

ćom tražiti, ne bi li našli štogod povoljna o našem narodu. Svagdje nalazimo tugu i jad, robstvo i neznanje našega naroda. Narod naš živući trinajst stolina godina u Istri, samo je rob tuđjemu gospodaru u u tom robstvu se je op tako priviknuo, da vjeruje, da mu je, robovati sudjeno. Tomu robstvu se bijaše naš narod tako prilagodio, da se je samo veselio, kad je mogao svome gospodaru ugoditi i za taj napornu trud dobio tri do četiri krajcare. Iz toga stanja osloboditi jedan čitav narod teško je, ali ipak se je našla ruka, koja je svojim jakim mišicama odbacila onu grđnu neman sa našega naroda i malo da nije svoje djelo privela kraju, kad ju Svevišnji uza k sebi. Ta čudnovata ruka bio je blagopokojni dr. Juraj Dobriša. Nije mi zadaća, da opisujem život i rad toga velikana, jer za taj posao treba vjestije ruke, pa poći među sam narod, koji znade najbolje suditi, što je bio Dobriša. Naumio sam ovdje samo, da pod-

sjetim na jedan događaj, koji se zbilo pred pedeset godina, te nekoje znamenite anekdote, što su se iza toga zbile. Godine 1852. i 1853. harao je u Istri zestoki glad. Usporedimo li današnje stanje Istre i ondašnje, to ćemo si moći odmah stvoriti sud, kako je ovaj glad djelovao na ovdashnje pučanstvo. Danas je Istra siromašna zemlja, koja bi se ipak mogla sama od sebe uzdržavati, da imade valjanu gospodara, no žalibože toga nema a i vlada, koja bi se osobito morala starati za blagostanje pučanstva, kao da je nema. Seljaci pripušteni samim sebi, rade i muče se, ali radava: trostruka muka a plod jedva ih prehranjuje. Nije ni čudo, da se naš kmet danomice zakopava u dugove, koji mu napokon odnesu i ono malo zemlje, što ju on posjeduje. Danas je Istra siromašna zemlja, ali promotrimo li njezino stanje pred pedeset godina, to ćemo se diviti, kako je ovaj narod ipak ostao u životu. Zemlja je danas harem

približno obradjena, ali kako je bila pred pedeset godina? Sama pustoš, a uza to obuhvatiti Istru jošte ova grđna neman, koja je gora od kuge. Narod skapavao od gladi, prehranjivao se korijenjem i lišćem a kadgod ni toga nije bilo. Sunčana žega izgarala i ono malo bilja, što je ostalo u životu a napokon počne umirati i samo ljudstvo. U ovaj velikoj nevolji na koga da se obrati ovaj jadni narod? Poznavao nije on nikoga a ni ostali svijet se nije mnogo interesirao za taj „divljački“ narod. Danomice umirala koja duša, danomice čuo se jauk djece iz seljačke kolibice. Doda otac obitelji kući i donese punu šaku novaca, što bi posluzilo ili dobio milostinjare pak onda, baciv na stol, rekne: na djeco, jedite novce. No kadgod bi novci i pomogli, ali je do novaca teškom mukom bilo doći. Narod očajavao, od nikuda ni pomoći ni sažaljenja, pak došao napokon do pomisli: ili moram poginuti ili kamen

Politički pregled.

U Puli, dne 15. junija 1904.

Austro-Ugarska.

Dne 8. o. mj. držale su obje delegacije zaključne sjednice. Austrijska delegacija razpravljala je o raznim molbama a među timi o molbama raznih gospodarstvenih zadruga u pitanju nabavah za vojsku. Delegacija je izjavila putem svog izvištelja, da ostaje na svom stanovištu, da se imaju naime razne nabave za vojsku za svaki pojedini predmet razdijeliti među Austriju i Ugarsku na jednake mjere. Ministar izvanjskih posala grof Goluchowski odgovorio je na interpelacije hrvatskog delegata iz Dalmacije dr. Zaffrona. Glede povlastice na uvoz talijanskoga vina kazao je ministar, da prigodom njegovog sastanka sa talijanskim ministrom izvanjskih posala Tiltonijem u Opatiji, nije sklopljen nikakav ugovor. Na Zaffronovu interpelaciju glede maslinovog ulja izjavi ministar, da vjesti talijanskih novina, kao da bi bila Austrija obvezala u novom trgovačkom ugovoru ustupiti Italiji velikih polakšica na uvoz talijanskog ulja, ne odgovaraju istini. Još nismo došli u položaj — reče — da obećamo Italiji takovih pogodnosti, jer će nam talijanska vlada tekar za nekoliko dana predati svoje predloge obzirom na novi austro-ugarski carinski cijenik.

Na interpelaciju istoga delegata glede podpore parobrodarskoj snazi između Trsta i Argentine — reče ministar — da zajednička vlada nema razpoložljivih sredstava u tu svrhu, ali da će to pitanje imati na misli i tu svežu što izdašnije dopirati.

Što se tiče interpelacije o zavodu sv. Jeronima u Rimu, kazao je ministar Goluchowski, da je osuda prizivnoga sudišta u parnici Alačevića i drugova to Gogole i drugova proti grofu Coroininju i drugovima, koja je izrečena u prilog tuženim, objavljena dne 18. februara a dne 9. marca dostavljena strankam. Devadeset dnevnih prizivni rok minuo je jučer, ali mu nije poznato, je li osuda stupila u kriepest ili joj je zadnji čas od tužitelja prigovoreno. Dok se neustanovi, da je osuda stupila u kriepest, da ne može po želji interpellanta stupiti u pregovore o budućem uređenju zavoda sv. Jeronima.

U nedjelju održavana je u Zagrebu velika narodna skupština na otvorenom, kojoj je prisustvovalo do 15.000 osoba. Razpravljalo se o financijalnoj samostalnosti kraljevine Hrvatske. Skupštini je predsjedao narodni zastupnik dr. Derencin. Glavni govornici bijahu narodni zastupnici i članovi hrvatskog kraljevinskog odbora dr. Vrbanić i dr. Frank. Na koncu skupštine bijaše prihvaćena velikim oduševljenjem sljedeća resolucija:

I. S razloga, što se pravi gospodarski, kulturni i politički razvitak kraljevine Hrvatske ne da ni zamisliti bez podpune financijalne samostalnosti, narodna skupština traži: da se hrvatski sabor, kao najviše ustavno i odlučujuće tijelo postavi na stanovište podpune gospodarske i financijalne samostalnosti kraljevine Hrvatske te tim nacijom osjetiti neotuđenu pogodbu većine kraljevinskog odbora, koja je svojim postupkom pokazala, da je spremna izručiti i opet na 10 godina najzadnja vrela naših javnih prihoda danas vladajućoj gospodi u Ugarskoj.

II. S razloga, što je današnja naša gospodarska podređenost samo posljedica našega zakrđaloga ustavnoga života, pozivljemo sve hrvatske državljane, a na-

pose gradske i seoske občine, te korporacije, da sporazumno sa međustranačkim odborom u Zagrebu pripravljaju narod za odlučan organizovan rad, sastavljanje i podpirajuću peticije, savizavajući se, na kojima će se tražiti obće izobno pravo, sloboda štampe, sloboda sastajanja i uznuzivanja kao najuspješnije oružje u borbi za podpunu financijalnu samostalnost Hrvatske.

Italija.

Svečano krunisanje kralja Petra I. imalo bi se obaviti mjeseca augusta, u iznenada pojavise se nekoga nesuglasja, koja sprječavaju konačnu odluku vlade i dvora. Kralj Petar shvaća naime cilji čin krunisanja kao crkveni čin, te želi, da se obavi tamo, gdje su od slavini Nemanija pak do danas krunisani svi srbski kraljevi, naime u malom i zabitnom samostanu Žiči. Drugi nasuprot žele, da kod ove narodne svečanosti sudjeluje što viša naroda, a to je moguće samo u srbskoj prijestolnici u Biogradu.

Dne 11. o. mj. minula je godina nakon groznog umorstva nesretnog kralja Aleksandra i kraljice Drage. Za nesretne supruge čitana je na groblju misa zadušnica po nalogu kraljice Natalije. Časnici urotnici htjeli su proslaviti uspomenu na ovo grozno djelo, nu vlada im toga nije dopustila.

Rusija.

Sa rusko-japanskog bojišta dolaze uvijek nejasne vijesti. Protivnici Rusije i Slavenstva nastoje predočiti, tobož zvjolan položaj ruskih četa, dočim šute na sve te crne glasine ruski listovi, kao da se to njih i ne tiče. Novije vijesti sa bojišta glase: U Petrogradu, 10. lipnja: Ruska brzojavna agentura javlja danas iz Mukdena: Vojska generala Kuropatkinja počela je napredovati. Naše izvidnice čete odkrile su znatne japanske odjele kod Saimatsia. Dnevno dolazi do omanjih sukoba predstraža. Mi uzmičemo polaganom pred premoćnijom neprijateljskom vojskom.

U Petrogradu, 10. junija. General Kuropatkin je odposlao caru Nikoli depešu, u kojoj mu javlja, da se je japansko brodovlje razdijelilo u razne divizione, te da bombarduju neprestano Port-Artur. Do sad bombardovanje nije nanielo nikakve štete ni momčadi ni utvrđama.

U Parizu, 10. junija. Po privatnim depesama proširila se jučer u Petrogradu glasina, da je car Nikola primio ovu depešu: „Stigao sam u Port Artur. Skridlov.“ Pita se, da li je Skridlov došao sam u Port Artur ili s vladivostočkom eskadrom. Naknadno se iz Petrograda potvrđuje, da je Skridlov stigao u Port Artur i preuzeo obranu.

U Petrogradu, 11. junija. Iz Mukdena se javlja, da se pronose postojano glasovi, da se od četir dana bije žestok boj kod Port Artura, te da su Japanci pretrpjeli ogromnih gubitaka. Govori se i o novim gubitcima japanskog ratnog brodovlja.

U Petrogradu, 11. junija. Drugoj eskadri Tihog oceana (Baltičkoj) naloženo je, da dne 15. o. mj. odplavi u istočnu Aziju. Eskadra sastoji u svemu od 56 brodova moderne konstrukcije. (7 oklopnjaca, 3 krstarice prvog i drugog razreda). Baltička se mornarica vježba u hvatanju podmorskih mina. U Beču, 11. junija. Iz Petrograda javljaju „Zeitu“, da je Kuropatkin odposlao caru ovu depešu: Osnova uspjela. Nadat se je, da će nam sve poći za rukom.

60.000 forinti, za koje novce kupi sam Dobrića pune vreće kukuruza, pšenice i drugih stvari te ih onda pošalje u Istru. To je samo početak Dobrićinu radu i tako se nastavlja sve do smrti.

Na stolicama istarskih biskupija su sjedili ljudi stranci i to ponajviše iz Italije, pošto se je onda Istra smatrala čisto talijanskom pokrajinom. Ne samo biskupska, nego i sva viša crkvena mjesta bijahu ispunjena strancima, koji, naravno, nepoznavahu hrvatskoga jezika. Tek nekoliko župa bilo je ispunjeno našim svećenicima, ali te su bile tako rijetke, da ih je bilo pedesetih godina u svemu kakih 10 u cijeloj Istri. Uzasio bijaše stanje kod Hrvata i Slovenaca, jedan put možda na goštinu čuli bi sa propovijedaonice riječ božju u svojem jeziku! — No, kako pravdnost mora svagdje pobijediti, tako je i ovom zgodom. Rodio se Dobrića, koji će svojim vjernicima doskora propovijedati u svojim im jeziku: Doskora će se dgo-

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Fr. Kumpare Jure, ti ki si vragu (polari ga sv. križ) do torbi pobeagal, povej mi zac se nas sjor Gule nobile de Sealnizza sempre va našega pivana zahinca.

Jur. Zac da ga je on huncutina do čuka, kada je tel svoje nofti zabosti i va njegove crkvene posli, jednu voltu zapital, da ko mu je bil cegod v rodu on ki je pokral lampu i drugu arjentariju do Sv. Mariji...

Fr. A — sada ja apena kapim, ce su mi neki dan sjor Keko Pačuha nobile de Ottochiaz govorili: da su nas pivan sjor Gulu jeden veli cavel va kopitu do prave, a sudec do live nogi — zac da su mu i sudec blago put podstrigli nofti...

Jur. Ter je tomu prona i lehka remedija. Jur. Povej mi zaboga kakova? ču mu ga dvije magari po njegovom kolegi „italu“ Pavuku spurcat; zac nas brzani pivan nameritaju bit onako maltratani; meni vero delaju pietad već jil onako suhih i malinkunanih... oni jil vero pensaju spravit va Kurinlon, ali tan va Bajcice ol Marsice na Čukariju...

Jur. Neka se gro Vrelenaru prepodkovat... Fr. Bravo! ta vaja beci...

Jur. Bravo! ta vaja beci...

Pogled po Primorju.

Puljski rovinjski kotar:

Obćinski izbori u Puli. Na poziv dra. M. Laginje i pod njegovim predsjanjem bio je prošle subote u večer prvi dogovor pouzdanikah Hrvatske pučke stranke ovdje glede obćinskog izbora, za koje su listine izložene ovo već drugi čedan.

Bilo je prisutno 25 lica i nakon oduljeg razpravljanja odlučili su, da hrvatska pučka

*) U zadnjem „Fr. i Jur.“ imalo je stali u Krizanskoj. mjesto u tinjanskoj crkvi. Op. Ur.

stranka sa ostalimi Slaveni nastanjenimi u Puli sudjeluje samostalno, pri dojdjućih obćinskih izborih a u poglavitu svrhu, da se dobije dobra kontrola u obćinskoj zastupstvu.

Svi prisutni ustanovili su se u izborni odbor, koj se ima povećati kasnije za još drugimi izborici. Načelstvo odbora povjeren je gg. dru. Zucconu, dru. Josipu Willanu kao tajnika i Jos. Stihoviću kao blagajniku. Odlučeno je svuše već one večeri, da se ima držati izbornih sastanaka, izpra nejavnih uz pozive poznatijim našim ljudem. Takav jedan dogovor s pozvanici bit će ovu subotu u 10 ura jutro u zgradi „Apollo“, nutarnji grad, gdje je sada Sokolska dvorana, prizemno.

Upozorujemo sve naše ljude, da se za dobe, to jest još ovaj i dojdjući čedan pobrinu pogledati jesu li uneseni u izbornu listinu. Svaki austrijski državljan, krj plaća makar samo 2 krunu državnog poreza, bilo od kuće, zemlje, obrta (industrije, patente) ili od osobnog dohodka (importo rendita personale) ima pravo izbora za obćinu; ali ako nije unesen ili je krivim imenom unesen u listinu, nemože da vrši to pravo i zato je svakomu dužnost, da vidi je li upisan i ako nadje da nije, ili da je pogrešno, neka podnese pritužbu ili reklam. A glede reklama može se obratiti na poznatije naše pismene ljude u gradu.

Dobrotvorno društvo Gospije u Puli. U nedjelju dne 12. t. mj. priredilo je ovo društvo u parku Arena veliku i sjajnu zabavu u korist svojeg fonda. Svrha ovog društva jest, uzdržavanje pučke kuhinje, gdje siromasi i uboge obitelji dobivaju badava hranu. Da je cilj društva plemenit i hvalevriedan, o tome nitko ne dvoj, nego zaslužuje, da ga svaki podupri i podpomaze. Ali i ovo društvo imade jedno nelicpo svojstvo; naime da nas Hrvate ignuruje i — recimo kako treba — vrijeđa.

Prigodom ove zabavo razasijalo je ovo društvo, kao i prijašnjih godina, reklamnne ceduljice na talijanskom i njemačkom jeziku, naravski i našim ljudima. Znamemo, da je odbor bio već prošlih godina upozoren na ovu netaktnost, ali nije koristilo, već dupače se usudio netko izreći njemački: „ta za koga da tiskamo hrvatski, ta ovdje izm dra. Laginje, niti nemate čestitih (anständiger) ljudi, radi kojih bi tiskali hrvatske ceduljice“.

Evo tako daleko dolazi njihov mirisavi šik-flirt u našoj kući. Dapače, za ovu zabavu poslali su jednomu od naših prvaka ceduljice (3) tiskane na crvenoj, bijeloj i zelenoj hartiji. Je li to moguće, pilot će tskogod, pod pokroviteljstvom e. k. i e. i k. gospodja? Kazemo, jest, jer se radi o uvredi Hrvata! Dake! čestitih ljudi Hrvata nema ovdje, a ipak tim crveno-bielo-zelenim priredjivacima obojeg spola, čestite su naše kruna, pa makar bile i od naših vriednih služkinja, kojih je dostatan broj posjetio tu zabavu. — Ovo pak neka služi na ravnanje onim našim dohrićinama Hrvatina, koji prisustvovaše ovoj zabavi u tako plemenitu svrhu!

Tko širi mrtovštinu u Istri? Mi smo opetovno upozorili naše čitatelje u ovom listu kako naši susjedi Talijani i j. talijanski odlučujuć krugovi daju svakom prigodom prvenstvo njemačkomu jeziku pred hrvatskim ili slovenskim. To se opaža osobito na talijanskih pučkih skolanastavak u priloga.

prikažem prilike; onoga doba, neka služi samo ovaj primjer iz kojice, koju je Cvj. Rubetić napisao: U sv. Vincenciju čvsi neki starac Dobrićinu propovjed, misljaše, da mu ju je koji župnik napisao, a on ju samo na pamet naučio, a da on ne zna hrvatski. Dobri starac hljede, da se sam na svoje uši uvjeri: znade li biskup zbilja i hrvatski, te dodje poslije službe božje k biskupu. Biskup ga lijepo nagovori i zapita: što bi rad. A starac mjesto odgovora zaklikta: Sinko! ti govoriš kako i mi. — Nu da, govrat biskup, ali što biste rad? — Ma li govoriš upravo kako i mi. — Da, da, dobro! opet će biskup. — Kazite, što želite. — Ma baš kako i mi govori ovaj božji biskup, promrmlja dobri starčić, propače od radosti, pokloni se i ode. — Ovaj primjer nam najbolje karakterizuje ono doba a takvih imade sva sila. Dobrića je svoju veličajnu zadaću započeo a dovršio ju je najčasnije.

(Konac slijedi)

lah, na kojih je u mnogo mjestima njemački jezik obvezatnim predmetom... dočim se na istih školah nemiše ni spomenuti hrvatski jezik.

Altura, 6./VI. 04. U nedjelju dne 6. t. m. došlo je oko 40 članova društva Circolo cattolico iz Pule.

Sada čast komu čast! Otvoreno moramo priznati, da su se ovi ljudi ponasali vrlo uzorno.

Demokratije su pjevali izazovne pjesme i kličali "Evriya Istria italiana".

Na ovaj način se goji ljubav i sloga među oba narodnosti u pokrajini.

Vidite liberalna gospodo talijanska kako mi znamo častiti one vaše sunarodnjake.

Ovdje budi mimogred rečeno, da svi se mića i "socialisti" i "cattolici" i "demokratije", svi zalaze u selo med narod.

Uzimate, gospodo! Nemojte misliti, da samo ono par dana prije izbora kad dodjete među narod.

Vizae (Nesactium) 7./VI. 04. Kako i prošlih godina, tako i ove godine istarsko arheološko društvo izkopava ovdje starine iz dobe kralja Epuba i rimske.

Ovo pako mi se čudno čini! Naša Giunta nema novaca za vodu, koja će odmah početi majkati u mnogim krajevima Istrije.

mladi i. Pule 6. kruna a prof. Pusebi na znamo koliko, dakle, ukupno svi, dnevno 20-30 kruna.

Trošak za koji je 10 kruna dnevno; orda hrana i drugi troški ukupno do 40 K. Radnici pako imaju svaki dan po 2 K i manje dakle ukupno svi radnici ne dobivaju novca koliko oni, k a p i.

Tako se u ludo troši novac svih Istrana. Sta je potreba tolike kape na 20 radnika.

Kad bi bio profesor i onaj siražar nebi li bilo dosta?

Ovim nemojte misliti, gospodo, da smo mi Hrvati protivni znanosti, ta i mi imademo naših starijskih društava, ali smo protivni takovom rasipavanju zemaljskog novca.

Moraki pas u luel. Ove neke noći lovio je ribu Ivan Kostrenčić u uvali Bado, te je uz samu ladjicu a za svjetla ferala opazio velikog morskog psa, za kojega drži, da je mogao biti težak oko 7 kvintala.

Pazinski kotar:

Učitelj, c. k. velike hrvatske gimnazije u Pazinu, priredili su jučer na večer koncert sa vrlo biranim i zanimivim programom.

Iz Tinjana piša nam, 14. o. mj. Da ispravimo lažljiva viest "Zidovčica".

Novi g. župnik bio je jako lepo dočekan. U susret mu je išao g. župo upravitelj, školska mladež i mnogo puka do komad ceste, koja vodi iz Pazina.

Onamo ga lepiim nagovorom pozdravio g. župeupravitelj "Frankola".

Pred gradom napravili su sadašnji občinski upravitelji slavluk sa napisom: "Benvenuto Novelo pastora riveranti T. accogliamo".

Kod obć glavarstva, kad ga je pozdravio načelnik, su neki kašljali, ali gotovo ne gosp. župnika, već načelnika.

Čujemo pak, da su Talijani demonstrirali u nedjelju kod instalacije jer nije bilo ni jednoga na procesiji nit u crkvi prigodom instalacije.

Porečki kotar:

Izborne listine izložene. Obćinskó glavarstvo u Poreču javlja, da su izložene listine za obnovu zastupstva za obćinu Poreč do dne 20. o. mj.

Preporučamo našim ljudima u onoj obćini, da se na vrijeme pobrinu za i prepis ih listina ili da bar na vrijeme iste pogledaju i poltrebitne korake učine za eventualne reklame.

Iz Kaštelira. U posljednjem broju donieli smo kratku viest iz Kaštelira, i obećali da ćemo o stvari u budućem broju obširnije pisati.

Eto nas da izpunimo svoje obećanje. Najma ni puna godina dana, što nam je ekscelencija biskup Flapp uzeo župeupravitelja Stavělka a na njegovo mjesto postavio župeupravitelja Degrassi-a.

staša, ekscelencija biskup Flapp, politike, koja hoće da uništi hrvatski jezik, učiniva u svem i svačemu bezpravnim.

I tim se je premjestilo gospodina Stavělka iz Kaštelira u Karoljub, iz mnogo vede u mnogo manju zapu, i to bez ikakva razloga s njegove strane, i poslalo tamo Degrassi-a, svak se je mogao i moćao misliti, da je tu rečena politika p sriedi, da je ekscelencija biskup Flapp zadovoljio onomu svomu duhovničkomu okolišu, koj već desetke godina tjera ovu politiku, i onaj svjetlovnoj oblasti nalazećoj se u njegovoj blizini, koja je na čelu te politike.

Degrassi, rođen u Izoli, bivši fratar i naučiv se kao takav nešto hrvatski, bio je prije toga u bližnjem Višnjaju. Tu se je doista bio nemogućim učinio, sve bijaše proti njemu; moralo ga se je kamo premjestiti, ako ga se je u obće u službi htjelo pustiti, al ga se nije moralo premjestiti baš u Kaštelir, i iz njega manknuti svećenika, koj nije nikad nikomu zla učinio; i koj je savjestno vršio svoju službu.

A pošto se je poslao baš Degrassi-ja, svak se je morao misliti, da ima u Kašteliru posebno poslanstvo, poslanstvo razoriyanja a ne gradjenja, poslanstvo mržnje a ne ljubavi, poslanstvo razdraživanja a ne mirenja, poslanstvo izazivanja i tjeranja, politike, svjetskih oblasti, kojoj su zalibože i crkvene oblasti u službi.

U Kašteliru, koj broji 1200 stanovnika, bila se je uvela pod Stavělkom uz veliku sv. misu u nedjeljah i blagdanih i liha, sveta misa, dakako dozvolom biskupskoga ordinarijata.

On je bio mogao čuti gdje školska djeca kod nje pjevaju pobožne pjesmice u jeziku razumljivom puku. Na pritužbu kod biskupa, on je doista uveo opet tu sv. misu, al nije dozvolio da se kod nje pjeva. I tim je tako rekuc potvrdio, da ja je bio ukinuo samo radi pjevanja školske djece u narodnom jeziku.

Uzišav u crkvu, dao je novi župnik blagoslov sa Svetotajstvom i zatim se svi mirno razidjose svojim kućam. Čujemo pak, da su Talijani demonstrirali u nedjelju kod instalacije jer nije bilo ni jednoga na procesiji nit u crkvi prigodom instalacije.

Nego ukinuće tihe sv. mise sa pjevanjem pobožnih pjesama u narodnom jeziku, nije jedini čin poslanstva Degrassi-eva u Kašteliru.

Do polovice prošloga stoljeća, do godine 1851., bila je sva služba Božja, i sveta misa, obavljena u Kašteliru starim slovinskim jezikom, iz glagoljskih knjiga. Rečene godine namješteni kapelan, kasnije župnik Pelhan, nije znao čitati glagoljskih knjiga, pako dakako ne bijaše to milo, al je nekako pregorio, čekajući na bolja vremena, i videć da se sva ostala služba božja obavlja njegovim, slovinskim, hrvatskim jezikom.

kođ blagoslova pjeva, neće da pjeva jezikom hrvatskim, kako se je to od vajkada činilo, nego jezikom latinskim. Stenja na Božić i u velikom tjeđnu pjeva samo latinski, dočim se jib je prije uvijek pjevalo hrvatski. Neće da pričešćuje hrvatski kako se je to prije uvijek činilo, već to čini uvijek latinski. I kršćenje hrvatskim jezikom bio je zamienio sasvim sa latinskim jezikom; kasnije na pritužbe dozvoljava da se vjeru i oće naš moli hrvatskim jezikom.

U ne punih 10 mjesecih toliko je toga razorio Degrassi u Kašteliru, tako je vršio svoje poslanstvo. I to sve uz poznatu "Nihil innovetur", okružnicu, koju je potpisao i biskup Flapp, pače koje velikim zagovornikom se je on uvijek pokazivao — dakako ako se je radilo o kakvoj molitvici koju bi bio koj svećenik možda gdje u hrvatskom jeziku uveo.

Dapače oni to čine po izričitom nalogu ekscelencije biskupa Flappa, koj ju je supotpisao, i uvijek rabio proti i najmanjemu što se je slavenskim jezikom, ne možda posve na novo uvelo nego samo obnovilo, uvelo onako kako bijaše u starija vremena.

Posjećeno trsje. Talijanski listovi pišu iz Poreča, da su nepoznati zločinci posjekli neke noći Ivanu Villani-u u Zbandaju više redova trsja, naniev mu škoda za 200 kruna.

Posjećeno trsje. Talijanski listovi pišu iz Poreča, da su nepoznati zločinci posjekli neke noći Ivanu Villani-u u Zbandaju više redova trsja, naniev mu škoda za 200 kruna.

Koparski kotar:

Opravdana molba. Stanovnici sela Lazareta, Pobega, Cesara, Bertoka itd. na Koparsčini upraviše molbu na ministarstvo željeznice u Beču, da bi im dozvolilo u dolini Rižane uz glavnu cestu Trst-Kopar na novoj željeznici Trst-Poreč postajicu, koja je vrlo potrebita za ono marljivo i prometno naše pučanstvo, kojemu su postojeće postaje u Kopru i u Dekanib preda-leko. Tu posve osnovanu i opravdanu molbu podupri je također c. k. kotarsko poglavarstvo u Kopru.

Voloski kotar:

Mjesečni sajam blaga u Kastva. Dne 23. o. mj. obdržavati će se u Kastvu na občinskóm sajmištu II. mjesečni sajam sa blagom. Isto će se tako i unapried obdržavati taj sajam svakog mjeseca na dan 23.

Već prvi takav sajam prošlog mjeseca bio je liepo posjećen i sve dopeljano blago bilo je razpročano. Nadati se imamo, da će na drugi mjesečni sajam biti dopeljano jošlie više blaga, osobito iz prostrane Kastavštine, obzirom na liepi uspjeh i prikladnost sajmišta.

Iz Kastavštine. Nećudite se, da vam i opet pišemo o smelištu uz cestu izmed Voloskoga i Kantride. Kroz par godina naneseo se je kup, malo brdo. U njem se je zaljegli na tisuće stakora, koji pokvare sve, što njim pod oštre zube dodje. U njem kopa već podivljali mačka i pasa. Iz njega proizlazi na dugo i široko grozan smrdjez. Dugo je trpilo, uza sve prigovore obćine. Pak se je počelo smišljati, kako da se smelište odstrani i stakore uništi. Mislilo se je, da se smetje raznese kao gnoj po njivah, pak da će tako i štakora nestati. Ili da se stakore postrelja,

Oglas

Korporacijska šumska uprava u Kamniku (Stein) u Kranjskoj potrebuje za napravu ogrievnog drva i trupaca (kus, hlod) 10-14 šumskom poslu vještih radnika. Osim tih radnja, koje se obavljaju u pogodbi, imade i drugih šumskih radova, koji se obavljaju i u radnici, pa je radnikom osjegan posao kroz cijelu godinu. Radnici koji bi htjeli taj posao poduzeti, neka se na gore označeni naslov najave, da im se saobće pobližiji uvjeti.

TRST, Via Bacchi 11.

Bacvarska radionica.

Podpisani preporučuje sl. občinstvu, osobito trgovcem, krčmarom i vinogradarom svoju bogato opskrbijenu bacvarsku radionicu za vino, ulje, vinovnicu i svaku domaću potrebu.

TRST, Via Bacchi 11.

Mandić i drug.

Tko traža vještog **POŠLO-VODJU GOSTIONE**, neka se upita kod uprave „Maše Stoga“ u Puli.

Svoji k svojim!

Skladište pokućstva

goričke-solkanske

STOLARSKA ZADRUGE

(prije Antun Černaig)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućstvo izrađuje se samu u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cijenici se šalju na zahtjev.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselića

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće.

već je i najkorisnija i najglasovitija

liekovita voda.

Koga je od prvih tečničkih autoriteta preporučena i djeluje neoporekljivo kod bolesti želudca, ptuca, grkljana, raznih katarisa, satme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), astekih i zrostitih letara, žgaravice i raznih, ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiseliće“, Zagreb, Hlica broj 17.

Dobivo se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, vjestaracima i gostionicama.

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa teško probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nabladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koga se proti beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smučivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolecu, zlatnoj žili najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i teškoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinosi i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodno i nakon mnogogodišnje uporabe, jerho sastoji iz najbiračnijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ja i najrazmaženije osobe, gospođe i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerho često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kpd kupovanja neka se jašročito zahtjeva „Germanova životna esencija“ iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru, pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. Jedino prava jest u zelenom zamotu sa ciljem tiskanim naslovom: „Ljekarne k crnom orlu“ K. German u Bjelovaru (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Cijena bočice jest K 1-40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razaslije se uz pouzde ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu esenciju mogu trećetnom čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, ovdjetko u izvratnom djelovanju.

Edmund Medeotti, župnik u Trojstvu, (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne esencije vrlo mi dobro učinise, s toga mi pošaljite još 6 bočica.

Petar Gradinač, umir. župnik Gradac, Zinderstrasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova esencija djelovala.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne esencije, koju ću svima na želucu botujućima najbolje preporučiti. Pošto sa mnogo bolje ćutim, nadam se skoromu posvemašnjemu ozdravljenju.

Apollonija Haberl u Semriachu kod Peggau (Sljaterka).

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ova glasovita i nenadknjiva Kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju uporabu. Osobito odstranjuju trganje i kašanje po kostih, nogah i rukuh, te bilježe svaku glavobolju. One neodoljivo spasnošću djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odlažaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone vrućih i malih glisra, te sve bolesti od glishta dolazeće. Djeluju izvratno proti krapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i elezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaka gromazna i sve bolesti od gromazne dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmjiju manjkati u nijednoj gradskoj ili seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska Ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29** pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili poznačem. — Manje od jednog tuca (12 bočica) se ne šalje. — Cijena je sljedeća: 1 tuca (12 boč.) 4 K, 2 tuca (24 boč.) 8 K, 3 tuca (36 boč.) 11 K, 4 tuca (48 boč.) 14 K, 5 tuca (60 boč.) 17 K. — Posljednjim tiskom i tiskom premissa, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gr. koja su sa osobitima uspješnima potrobljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunomoz ozdravile: Iv. Baredinčić, učitelj; Janko Kšnič, kr. nadlogar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljančić, seljak itd. itd.

Utomeljena god. 1360. Gradska Ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4-90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantiranog pčelnoga voska.

Ušarane svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cviećem itd. . . . . kg. po K 8-
Ist. u ukrašene s odjeljivim cvieticama 6-
Tamjan lagrima, najčistiji 2-40
granis 1-20
Svieće za pogrebe po vrlo niskoj cijeni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Geršelmovi stonji (dijelji) i stakla za vješnu luč. — Isto tako meću pitomac (dolinji) i navadni, uz vrlo niske cijene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najpoznizije,

J. KOPAČ, vještarica u Gorici.

Sve strojeve za **poljodjelstvo i vinarstvo.**

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, hidrauličke stiskalnice za vino, novosti pri aparatima proti perenaspori te za smperanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svjetiljke na aceliknu za hvalanje letetičih zareznika (insekta), sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, također i sve druge gospodarske strojeve kao trieure, vitle, mlatilnice i t. d. šalje uz najjeftinije tvorničke cijene.

I. G. HELLER,
Beč, Praterstrasse 49.
Kataleni bačava i franka. — Dopisuje se u svim jezicima.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrugnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4 1/2% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose od 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložnja suglasno ustanovo veći ili manji rok za otkaz.

Zajmovo (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zažudnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati pr. p. i 3-7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julya i augusta mjeseca od 9-12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.